

Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö arviomuistiosta digitaalisen henkilöllisyyden kehittämiseksi

Johdanto

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoanne arviomuistiosta digitaalisen henkilöllisyyden kehittämiseksi.

Tausta

Pääministeri Marinin hallitusohjelmassa on asetettu tavoitteeksi, että Suomi tunnetaan edelläkävijänä, jossa digitalisaation ja teknisen kehityksen tuomia mahdollisuuksia kehitetään ja otetaan käyttöön yli hallinto- ja toimialarajojen. Tavoitteena on nostaa julkisen sektorin teknologia- ja digitalisaatiokyvykkyyttä sekä kehittää julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä. Hallitusohjelman mukaan tavoitteena on edistää Suomen kansalaisille ja kaikille Suomessa asuville mahdollisuutta sähköiseen tunnistautumiseen sekä edistää toimivien tunnistusratkaisujen kehittymistä. Hallitusohjelmassa on lisäksi nostettu esiin henkilön mahdollisuudet hallita omia julkisissa palveluissa olevia tietojaan sekä riittävät tukipalvelut sähköisten julkisten palveluiden käyttöön yhdenvertaisuuden varmistamiseksi. Valtiovarainministeriössä on hallitusohjelman johdosta tunnistettu tarve kehittää digitaalisen henkilöllisyyden saamisen, käytön ja hallinnoinnin toimintatapoja kokonaisuutena. Yksin sähköisen kirjautumisen kehittämisestä tulisi päästä tilanteeseen, jossa tarkastellaan koko digitaalisen henkilöllisyyden ketjua rekisteri-identiteetistä asiointitapahtumaan. Valtiovarainministeriö on 8.10.2020 asettanut hankkeen digitaalisen henkilöllisyyden ja sen hyödyntämistapojen kehittämiseksi. Hankkeen ensimmäisen työpaketin selvitysten tulokset ja linjaukset on koottu tähän arviomuistioon.

Tavoitteet

Arviomuistiossa kuvataan digitaalisen henkilöllisyyden nykytilaa ja arvioidaan kokonaisuuteen tulevaisuudessa kohdistuvia muutospaineita. Arviomuistiossa kuvataan laajemmin tulevaisuudessa mahdollista tavoitetilaa sekä esitetään konkreettisia toiminnallisia ratkaisuja, joilla tätä tavoitetilaa hankkeen puitteissa on tarkoitus edistää. Arviomuistion tavoitteena on myös kartoittaa olemassa olevaa lainsäädäntöä sekä arvioida niitä keskeisiä oikeudellisia kysymyksiä, jotka vaikuttavat valtion mahdollisuuksiin tuottaa uusia ratkaisuja digitaalisen henkilöllisyyden ja sähköisen tunnistamisen toimintakentälle. Lisäksi muistiossa pyritään kartoittamaan sellaisia oikeudellisia kysymyksiä, jotka ovat keskeisiä mahdolliselle hallituksen esityksen perusvalmistelulle ja edellyttävät laajempaa

vuoropuhelua ennen perusvalmistelun asettamista. Arviomuistion I ja II osissa kuvataan hankkeen taustaa sekä digitaalisen henkilöllisyyden nykytilaa ja tulevaisuutta. Oikeudellinen selvitys hankkeessa tuotettavista keskeisistä toiminnallisista ratkaisuista sisältyy muistion III osaan. Lausuntokierroksen tavoitteena on saada palautetta muistiossa kuvatuista toimenpide-ehdotuksista sekä niiden oikeudellisesta arviosta. Erityisesti toivotaan näkemyksiä siitä, ovatko esitetyt toimenpiteet tarkoituksenmukaisia tavoitteiden saavuttamiseksi, onko muistiossa kuvattu kehityskulku ja tulevaisuuden toimintaympäristö sekä sen vaatima sääntely hahmotettu oikein ja onko hankkeen kannalta tunnistettavissa sellaisia sääntelyyn tai muuten toimintaympäristöön liittyviä ongelmia, jotka tulisi hankkeessa ottaa huomioon. Lisäksi pyydetään näkemyksiä niistä mitä mahdollisuuksia nykyinen toimintaympäristö tarjoaa suhteessa arvioituun kehityskulkuun. Vaikutusarviointityön tueksi on myös olennaista tuoda esiin esitetyistä toimenpiteistä mahdollisesti aiheutuvia vaikutuksia. Näitä näkemyksiä, sekä mahdollisia ehdotuksia toimintatavoista, voidaan huomioida hankkeessa tehtävän vaikutusarvioinnin suunnittelussa. Työtä digitaalisen henkilöllisyyden kehittämiseksi jatketaan hankkeessa arviomuistion ja lausuntokierroksella saadun palautteen pohjalta. Lausuntokierroksen jälkeen asetetaan myös tarpeellisilta osin digitaalisen henkilöllisyyden edellyttämiä lainsäädäntömuutoksia koskeva hallituksen esityksen perusvalmistelu.

Vastausohjeet vastaanottajille

Kaikki saadut lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan www.lausuntopalvelu.fi – verkkosivustolla. Lausuntopalvelussa lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet > Käyttöohjeet. Lausuntopalautteen käsittelyn helpottamiseksi valtiovarainministeriö pyytää, että lausunto jaotellaan pyynnössä ilmoitettujen väliotsikoiden mukaisesti: 1) Kommentit arviomuistiossa esitetystä tulevaisuuden visiosta 2) Kommentit arviomuistiossa esitettyyn toiminnalliseen ratkaisuun 3) Kommentit arviomuistion sisältämästä oikeudellisesta arviosta 4) Muut kommentit

Aikataulu

Lausunto pyydetään toimittamaan sähköisessä muodossa viimeistään 30.04.2021 www.lausuntopalvelu.fi kautta tai vaihtoehtoisesti valtiovarainministeriön kirjaamoon osoitteeseen valtiovarainministerio@vm.fi. Lausuntopalvelun tai kirjaamon kautta tulleet lausunnot viedään Valtioneuvoston VAHVA-asianhallintajärjestelmän asialle VN/6802/2020.

Valmistelijat

Lisätietoja asiasta antavat hankepäällikkö Sami Kettunen (sami.kettunen@vm.fi, +358 50 513 7772) ja lainsäädäntöneuvos Maarit Huotari (maarit.huotari@vm.fi, +358 50 441 4532).

Linkit

https://www.traficom.fi/sites/default/files/media/publication/S%C3%A4hk%C3%B6isen_tunnistamisen_markkinat_-

[_S%C3%A4hk%C3%B6inen%20tunnistaminen%20turvallisen%20asioinnin%20mahdollistajana%2017%2003%202021p.pdf](#) - Liikenne- ja viestintävirasto Traficom ja Kilpailu- ja kuluttajaviraston tekemä selvitys sähköisen tunnistamisen markkinoista. Selvitys ei ollut käytettävissä arviomuiston valmistelussa.

Liitteet:

[Arviomuistio tiivistelmä.pdf](#)

[Sammanfattning av bedömningspromemorian.pdf](#)

[Arviomuistio digitaalisen henkilöllisyyden kehityksestä.pdf](#)

Jakelu:

Aalto-korkeakoulusäätiö sr
Aava
Ahvenanmaan Ammattikorkeakoulu (Högskolan på Åland)
Ahvenanmaan valtionvirasto
Akaan kaupunki
Akava ry
Aktia Pankki Oyj
Aktia Pankki Oyj
Aktia Pankki Oyj
Aktia Pankki Oyj
Aktia Pankki Oyj
Alajärven kaupunki
Alavieskan kunta
Alavuden kaupunki
Alko Oy
Allianssi
Altia Oyj
Arek Oy
Arene ry.
Asikkalan kunta
Askolan kunta
Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus
Auran kunta
AVARN Security
AVARN Security
Brändö kommun
Celia
Centria ammattikorkeakoulu
Danske Bank Oyj
Danske Bank Oyj
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Digi- ja väestötietovirasto
DigiFinland (SoteDigi) Oy
DNA Oyj

DNA Oyj
DNA Oyj
Eckerö kommun
Eduskunnan kanslia
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
Elinkeinoelämän keskusliitto
Elintarviketurvallisuusvirasto
Elisa Oyj
Elisa Oyj
Elisa Oyj
ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus)
Eläkeläisliittojen etujärjestö Eetu ry
Eläketurvakeskus
Eläketurvakeskus
Eläketurvakeskus
Energiateollisuus ry
Energiavirasto
Enonkosken kunta
Enontekiön kunta
Espoon kaupunki - Esbo stad
Etelä-Karjalan käräjäoikeus
Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystoimisto, Eksote
Etelä-Karjalan ulosottovirasto
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
Etelä-Pohjanmaan käräjäoikeus
Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri
Etelä-Pohjanmaan työ- ja elinkeinotoimisto
Etelä-Pohjanmaan ulosottovirasto
Etelä-Savon ELY-keskus
Etelä-Savon kampuskiinteistöt
Etelä-Savon käräjäoikeus
Etelä-Savon sosiaali- ja terveystoimistojen ky, Essote
Etelä-Savon työ- ja elinkeinotoimisto
Etelä-Savon ulosottovirasto
Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Etila
Eurajoen kunta
Euran kunta
Euroopan kriminaalipoliittian instituutti
Evankelis-luterilainen kirkko
Evijärven kunta
Ficom
Ficom
Ficom
Finanssiala ry
Finanssiala ry
Finanssiala ry
Finanssivalvonta
Finavia

Finavia
Finavia
Finavia
Finströms kommun
Forssan kaupunki
Fujitsu Finland Oy
Föglö kommun
Geologian tutkimuskeskus
Geta kommun
HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu
Haapajärven kaupunki
Haapaveden kaupunki
Hailuodon kunta
Halsuan kunta
Haminan kaupunki
Hammarlands kommun
Hangon kaupunki - Hangö stad
Hankasalmen kunta
Hansel Oy
Harjavallan kaupunki
Hartolan kunta
Hattulan kunta
Hausjärven kunta
Heinolan kaupunki
Heinäveden kunta
Helsingin eurooppalainen koulu
Helsingin hallinto-oikeus
Helsingin hovioikeus
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri
Helsingin kaupunki - Helsingfors stad
Helsingin kaupunki - Helsingfors stad
Helsingin käräjäoikeus
Helsingin poliisilaitos
Helsingin ranskalais-suomalainen koulu
Helsingin seudun liikenne
Helsingin seudun ympäristöpalvelut
Helsingin syyttäjänvirasto
Helsingin ulosottovirasto
Helsingin yliopisto
Hirvensalmen kunta
Hollolan kunta
Honkajoen kunta
Huittisten kaupunki
Humanistinen amk
Humppilan kunta
Huoltovarmuuskeskus
Hyrnsalmen kunta
Hyvinkään kaupunki
Hyvinvointiala HALI ry

Hyvinvointiala HALI ry
Hämeen ammattikorkeakoulu
Hämeen ELY-keskus
Hämeen poliisilaitos
Hämeen työ- ja elinkeinotoimisto
Hämeenkyrön kunta
Hämeenlinnan hallinto-oikeus
Hämeenlinnan kaupunki
Hätäkeskuslaitos
lin kunta
IIS Palvelut Oy
Iisalmen kaupunki
Iitin kunta
Ikaalisten kaupunki
Ilmajoen kunta
Ilmatieteen laitos
Ilomantsin kunta
Imatran kaupunki
Inarin kunta
Ingå kommun - Inkoon kunta
Innovaatiorahoituskeskus Business Finland
Innovaatiorahoituskeskus Business Finland
Isojoen kunta
Isokyrön kunta
Itä- ja Keski-Uudenmaan ulosottovirasto
Itä-Savon sairaanhoitopiiri
Itä-Suomen aluehallintovirasto
Itä-Suomen hallinto-oikeus
Itä-Suomen hovioikeus
Itä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Itä-Suomen poliisilaitos
Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Iso
Itä-Suomen syyttäjänvirasto
Itä-Suomen yliopisto
Itä-Uudenmaan käräjäoikeus
Itä-Uudenmaan poliisilaitos
Itä-Uudenmaan syyttäjänvirasto
Jakobstad - Pietarsaaren kaupunki
Janakkalan kunta
Joensuun kaupunki
Jokioisten kunta
Jomala kommun
Joroisten kunta
Joutsan kunta
Juuan kunta
Juupajoen kunta
Juvan kunta
Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Jyväskylän kaupunki
Jyväskylän yliopisto
Jämijärven kunta

Jämsän kaupunki
Järvenpään kaupunki
Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu
Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Kaakkois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Kaakkois-Suomen poliisilaitos
Kaakkois-Suomen rajavartiosto
Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Socom Oy
Kaakkois-Suomen työ- ja elinkeinotoimisto
Kaarinan kaupunki
Kaavin kunta
Kainuun ELY-keskus
Kainuun käräjäoikeus
Kainuun rajavartiosto
Kainuun työ- ja elinkeinotoimisto
Kainuun ulosottovirasto
Kajaanin ammattikorkeakoulu
Kajaanin kaupunki
Kalajoen kaupunki
Kangasalan kunta
Kangasniemen kunta
Kankaanpään kaupunki
Kannonkosken kunta
Kannuksen kaupunki
Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO
Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE
Kansallinen audiovisuaalinen instituutti KAVI
Kansallinen koulutuksen arviointikeskus KARVI
Kansallisarkisto
Kanta-Hämeen käräjäoikeus
Kanta-Hämeen sairaanhoitopiiri
Kanta-Hämeen ulosottovirasto
Karelia-ammattikorkeakoulu
Karijoen kunta
Karkkilan kaupunki
Karstulan kunta
Karvian kunta
Kaskisten kaupunki - Kaskis stad
Kauhajoen kaupunki
Kauhavan kaupunki
Kauniaisten kaupunki - Grankulla stad
Kaustisen kunta
Kehitysvammaisten tukiliitto ry
Keiteleen kunta
Kemijärven kaupunki
Kemin kaupunki
Keminmaan kunta
Kemi-Tornion käräjäoikeus
Kempeleen kunta
Keravan kaupunki
Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan ulosottovirasto

Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä
Keski-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri
Keski-Savon Jätehuolto
Keski-Suomen ELY-keskus
Keski-Suomen käräjäoikeus
Keski-Suomen sairaanhoitopiiri
Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Koske ry
Keski-Suomen työ- ja elinkeinotoimisto
Keski-Suomen ulosottovirasto
Kesko Oyj
Kesko Oyj
Kesko Oyj
Keskuskauppakamari
Keskusrikospoliisi
Keuruun kaupunki
KEVA
Kihniön kunta
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Kimitoö kommun - Kemiönsaaren kunta
Kinnulan kunta
Kirkkonummen kunta - Kyrkslätt kommun
Kiteen kaupunki
Kittilän kunta
Kiuruveden kaupunki
Kivijärven kunta
Kokemäen kaupunki
Kokkolan kaupunki - Karleby stad
Kolarin kunta
Konkurssiasiamiehen toimisto
Konneveden kunta
Kontiolahden kunta
Korkein hallinto-oikeus
Korkein oikeus
Korpelan Voima
Korsholm kommun - Mustasaaren kunta
Korsnäs kommun
Kotimaisten kielten keskus
Kotkan kaupunki
Koululiikuntaliitto KLL ry
Kouvolan kaupunki
Kristinestad - Kristiinankaupunki
Kronoby kommun - Kruunupyyn kunta
Kuhmoisten kunta
Kuhmon kaupunki
Kuluttajaliitto
Kuluttajariitalautakunta
Kumlinge kommun
Kunnallinen työmarkkinalaitos
Kuntien takauskeskus
Kuopion kaupunki
Kuortaneen kunta

Kurikan kaupunki
Kustavin kunta
Kuuloliitto ry
Kuurojen liitto
Kuusamon kaupunki
Kymenlaakson käräjäoikeus
Kymenlaakson sairaanhoitopiiri
Kymenlaakson ulosottovirasto
Kynnys ry
Kyyjärven kunta
Kårkulla samkommun
Kärkölän kunta
Kärsämäen kunta
Kökar kommun
Lab-ammattikorkeakoulu
Lahden amk
Lahden kaupunki
Laihian kunta
Laitilan kaupunki
Landskapsfogdeämbetet i landskapet Åland
Lapin aluehallintovirasto
Lapin ammattikorkeakoulu
Lapin ELY-keskus
Lapin käräjäoikeus
Lapin poliisilaitos
Lapin rajavartiosto
Lapin sairaanhoitopiiri
Lapin syyttäjänvirasto
Lapin työ- ja elinkeinokeskus
Lapin ulosottovirasto
Lapin yliopisto
Lapinjärven kunta - Lapträsk kommun
Lapinlahden kunta
Lappajärven kunta
Lappeenrannan kaupunki
Lapsiasiavaltuutetun toimisto
Lapuan kaupunki
Larsmo kommun - Luodon kunta
Laukaan kunta
Laurea-ammattikorkeakoulu
Lemin kunta
Lemlands kommun
Lempäälän kunta
Leppävirran kunta
Lestijärven kunta
Lidl Suomi Ky
Liedon kunta
Lieksan kaupunki
Liikenne- ja viestintäministeriö
Liikenne- ja viestintävirasto Traficom
Liikkukaa! ry

Limingan kunta
Liperin kunta
Lohjan kaupunki - Lojo stad
Loimaan kaupunki
Lopen kunta
Lounais-Suomen aluehallintovirasto
Lounais-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Lounais-Suomen poliisilaitos
Loviisan kaupunki - Lovisa stad
Luhangan kunta
Lumijoen kunta
Lumparlands kommun
Luonnonvarakeskus
LUT Yliopisto
Luumäen kunta
Länsi- ja Keski-Uudenmaan sosiaalialan osaamiskeskus Sosiaalitalo Oy
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
Länsi- ja Sisä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Länsi-Pohjan sairaanhoitopiiri
Länsi-Pohjan ulosottovirasto
Länsi-Suomen merivartiosto
Länsi-Suomen syyttäjänvirasto
Länsi-Uudenmaan kärjäoikeus
Länsi-Uudenmaan poliisilaitos
Länsi-Uudenmaan syyttäjänvirasto
Länsi-Uudenmaan ulosottovirasto
Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea
Maa- ja metsätalousministeriö
Maahanmuuttovirasto
Maanmittauslaitos
Maanpuolustuskorkeakoulu
Maaseutuvirasto
Maatalousyrittäjien eläkelaitos
Malax kommun - Maalahden kunta
Mariehamns stad
Markkinaoikeus
Marttilan kunta
Maskun kunta
Mehiläinen Oy
Mehiläinen Oy
Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskus
Merijärven kunta
Merikarvian kunta
Metropolia Ammattikorkeakoulu
Metsähallitus
Metsänhoitoyhdistykset
Metsäntutkimuslaitos
Miehikkälän kunta
Mikkelin kaupunki
Muhoksen kunta
Multian kunta

Muonion kunta
Museovirasto
Museovirasto
Muuramen kunta
Mynämäen kunta
Myrskylän kunta - Mörskom kommun
Mäntsälän kunta
Mänttä-Vilppulan kaupunki
Mäntyharjun kunta
Naantalin kaupunki
Nakkilan kunta
Nets Oy
Niuvanniemen sairaala
Nivalan kaupunki
Nokian kaupunki
Nordea
Nordea
Nordea
Nordea
Nordea
Nousiaisten kunta
Nuorisovaltuustojen liitto Nuva ry
Nurmeksen kaupunki
Nurmijärven kunta
Nykarleby stad - Uusikaarlepyyn kaupunki
Näkövammaisten liitto ry
Närpes stad - Närpiön kaupunki
Ohjelmistoyrittäjät ry
Oikeuskanslerinvirasto
Oikeusministeriö
Oikeusrekisterikeskus
Oma Säästöpankki Oyj
Oma Säästöpankki Oyj
Onnettomuustutkintakeskus
OP Ryhmä
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
Opetushallitus
Opintotuen muutoksenhakulautakunta
Opiskelijoiden liikuntaliitto ry
Orimattilan kaupunki
Oripään kunta
Oriveden kaupunki
Ortodoksinen kirkko
Osuuspankki
Osuuspankki
Osuuspankki
Oulaisten kaupunki
Oulun Ammattikorkeakoulu
Oulun kaupunki
Oulun käräjäoikeus

Oulun poliisilaitos
Oulun seudun ulosottovirasto
Oulun syyttäjänvirasto
Oulun yliopisto
Outokummun kaupunki
Oy Matkahuolto Ab
Oy Matkahuolto Ab
Oy Matkahuolto Ab
Oy Matkahuolto Ab
Oy Samlink Ab
Padasjoen kunta
Paimion kaupunki
Palkansaajien tutkimuskeskus
Paltamon kunta
Pargas stad - Paraisten kaupunki
Parikkalan kunta
Parkanon kaupunki
Patentti- ja rekisterihallitus
Pedersöre kommun - Pedersören kunta
Pelastusopisto
Pellon kunta
Perhon kunta
Pertunmaan kunta
Petäjäveden kunta
Pieksämäen kaupunki
Pielaveden kunta
Pihtiputaan kunta
Pirkanmaan ELY-keskus
Pirkanmaan käräjäoikeus
Pirkanmaan sairaanhoitopiiri
Pirkanmaan työ- ja elinkeinotoimisto
Pirkanmaan ulosottovirasto
Pirkkalan kunta
Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjanmaan käräjäoikeus
Pohjanmaan maakuntien sosiaalialan osaamiskeskus, Sonet Botnia
Pohjanmaan poliisilaitos
Pohjanmaan syyttäjänvirasto
Pohjois-Karjalan ELY-keskus
Pohjois-Karjalan käräjäoikeus
Pohjois-Karjalan rajavartiosto
Pohjois-Karjalan työ- ja elinkeinotoimisto
Pohjois-Karjalan ulosottovirasto
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri
Pohjois-Satakunnan peruspalveluyhtymä PoSa
Pohjois-Savon ELY-keskus
Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri
Pohjois-Savon työ- ja elinkeinotoimisto
Pohjois-Savon ulosottovirasto
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus
Pohjois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Poske
Pohjola-Norden
Poliisiammattikorkeakoulu
Poliisihallitus
Polvijärven kunta
Pomarkun kunta
POP Pankkiliitto osk
POP Pankkiliitto osk
Porin kaupunki
Pornaisten kunta
Porvoon kaupunki - Borgå stad
Posion kunta
Posti Oy
Posti Oy
Posti Oy
Posti Oy
Pudasjärven kaupunki
Pukkilan kunta
Punkalaitumen kunta
Puolangan kunta
Puolustushallinnon rakennuslaitos
Puolustusministeriö
Puolustusvoimat
Puumalan kunta
Pyhtään kunta - Pyttis kommun
Pyhäjoen kunta
Pyhäjärven kaupunki
Pyhännän kunta
Pyhärannan kunta
Päijät-Hämeen koulutus konserni
Päijät-Hämeen käräjäoikeus
Päijät-Hämeen ulosottovirasto
Pälkäneen kunta
Pääesikunta
Pöytyän kunta
Raahen kaupunki
Raahen seudun ulosottovirasto
Rahoitusvakaussvirasto
Raision kaupunki
Raja- ja merivartiokoulu
Rajavartiolaitoksen esikunta
Rantasalmen kunta
Ranuan kunta
Raseborg stad - Raaseporin kaupunki
Rauman kaupunki
Rautalammin kunta
Rautavaaran kunta
Rautjärven kunta
Reisjärven kunta

Riihimäen kaupunki
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos
Rikosseuraamuslaitos
Ristijärven kunta
R-kioski Oy
R-kioski Oy
Rovaniemen hovioikeus
Rovaniemen kaupunki
Ruokavirasto
Ruokolahden kunta
Ruotsinkielinen sosiaalialan osaamiskeskus, Finlandssvenska
Kompetenscentret Ab
Ruoveden kunta
Ruskon kunta
Rääkkylän kunta
Saamelaisalueen koulutuskeskus
Saamelaiskäräjät
Saarijärven kaupunki
Saimaan AMK
SAK ry
Sallan kunta
Salon kaupunki
Salpausselän syyttäjänvirasto
Saltviks kommun
SAMOK ry. Suomen opiskelijakuntien liitto
Sastamalan kaupunki
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunnan ELY-keskus
Satakunnan käräjäoikeus
Satakunnan sairaanhoitopiiri
Satakunnan työ- ja elinkeinotoimisto
Satakunnan ulosottovirasto
Sauvon kunta
Savitaipaleen kunta
Savonia-ammattikorkeakoulu
Savonlinnan kaupunki
Savukosken kunta
SEB (Skandinaviska Enskilda banken)
SEB (Skandinaviska Enskilda banken)
SEB (Skandinaviska Enskilda banken)
SEB (Skandinaviska Enskilda banken)
Seinäjoen ammattikorkeakoulu
Seinäjoen kaupunki
Sievin kunta
Signicat AS
Signicat AS
Siikaisten kunta
Siikajoen kunta
Siikalatvan kunta
Siilinjärven kunta
Simon kunta

Sipoon kunta - Sibbo kommun
Sisäministeriö
Sisä-Suomen poliisilaitos
Sisä-Suomen syyttäjänvirasto
Siuntion kunta - Sjundeå kommun
Socca -Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus
Sodankylän kunta
Soinin kunta
Someron kaupunki
Sonkajärven kunta
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira)
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira)
Sosiaali- ja terveysalan neuvottelujärjestö Sote ry
Sosiaali- ja terveysministeriö
Sosiaalialan osaamiskeskus Pirkanmaalla, Kanta-Hämeessä ja
Satakunnassa, Pikassos
Sosiaalialan osaamiskeskus Verso-liikelaitos
Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta
Sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta
Soste Suomen sosiaali ja terveys ry.
Sotkamon kunta
Sottunga kommun
Soveltava Liikunta SoveLi ry
S-pankki
S-pankki
S-ryhmä
S-ryhmä
Statens ämbetsverk på Åland
STTK ry
Sulkavan kunta
Sunds kommun
Suojelupoliisi
Suomalais-Venäläinen koulu
Suomen Akatemia
Suomen ammatillisen koulutuksen kulttuuri- ja urheiluliitto SAKU ry
Suomen Apteekkariliitto - Finlands Apotekareförbund ry
Suomen Apteekkariliitto - Finlands Apotekareförbund ry
Suomen Apteekkariliitto - Finlands Apotekareförbund ry
Suomen Apteekkariliitto - Finlands Apotekareförbund ry
Suomen Asiakastieto Oy
Suomen Asianajajaliitto
Suomen Erillisverkot Oy
Suomen evankelis-luterilainen kirkko
Suomen itsenäisyyden juhlarahasto SITRA
Suomen Kuntaliitto ry
Suomen metsäkeskus
Suomen Olympiakomitea
Suomen Ortodoksinen kirkko
Suomen Punainen Risti
Suomen Standardisoimisliitto SFS ry
Suomen Tilaajavastuu Oy

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry
Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry.
Suomen ympäristökeskus
Suomen Yrittäjät ry
Suomenlahden merivartiosto
Suomenlinnan hoitokunta
Suomussalmen kunta
Suonenjoen kaupunki
Svenska Handelsbanken AB, Suomen sivukonttoritoiminta
Svenska Handelsbanken AB, Suomen sivukonttoritoiminta
Svenska handelshögskolan
Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur
Sysmän kunta
Säkylän kunta
Säteilyturvakeskus
Säästöpankki
Säästöpankki
Säästöpankki
Säästöpankki
Säästöpankkiliitto osk
Taideyliopisto
Taipalsaaren kunta
Taiteen edistämiskeskus
Taivalkosken kunta
Taivassalon kunta
Tammelan kunta
Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampereen kaupunki
Tampereen yliopisto
Tapaturmavakuutuskeskus
Tasa-arvovaltuutetun toimisto
Tasavallan presidentin kanslia
Teknologiateollisuus
TELA Työeläkevakuuttajat ry.
TeliaSonera Finland Oyj
TeliaSonera Finland Oyj
TeliaSonera Finland Oyj
TeliaSonera Finland Oyj
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos
Tervolan kunta
Tervon kunta
Teuvan kunta
Tiedusteluvaltuutetun toimisto
Tieteen Tietotekniikan keskus CSC Oy
Tieteen Tietotekniikan keskus CSC Oy
Tieteen Tietotekniikan keskus CSC Oy
Tieteen Tietotekniikan keskus CSC Oy
Tieto Oyj
Tietosuojavaltuutetun toimisto
Tilastokeskus
TI. Kosken kunta

Tohmajärven kunta
Toholammin kunta
Toivakan kunta
Tornion kaupunki
Tulli
Tulli
Tulli
Tuomioistuinvirasto
Turun ammattikorkeakoulu
Turun hallinto-oikeus
Turun hovioikeus
Turun kaupunki - Åbo stad
Turun yliopisto
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
Tuusniemen kunta
Tuusulan kunta
Tuusulan seudun vesilaitos
Tyrnävän kunta
Työ- ja elinkeinoministeriö
Työllisyysrahasto
Työllisyysrahasto
Työneuvosto
Työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta
Työtuomioistuin
Ulkoasiainministeriö
Ulkopoliittinen instituutti
Uvilan kaupunki
Urjalan kunta
Utajärven kunta
Utsjoen kunta
Uudenmaan ELY-keskus
Uudenmaan työ- ja elinkeinokeskus
Uuraisten kunta
Uusikaupunki
Vaalán kunta
Vaasan ammattikorkeakoulu
Vaasan hallinto-oikeus
Vaasan hovioikeus
Vaasan kaupunki - Vasa stad
Vaasan sairaanhoitopiiri
Vaasan yliopisto
Vakuutuskeskus
Vakuutusosasto
Valkeakosken kaupunki
Valtakunnansyyttäjänvirasto
Valtakunnanvoudinvirasto
Valteri-koulu
Valtimon kunta
Valtiokonttori
Valtion koulukodit
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus

Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus
Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori
Valtioneuvoston kanslia
Valtiontalouden tarkastusvirasto
Valtiovarainministeriö
Vammaisfoorumi
Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANE
Vanhan Vaasan sairaala
Vankiterveydenhuollon yksikkö
Vantaan kaupunki - Vanda stad
Varastokirjasto
Varkauden kaupunki
Varsinais-Suomen ELY-keskus
Varsinais-Suomen erityishuoltopiiri
Varsinais-Suomen käräjäoikeus
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri
Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, Vasso Oy
Varsinais-Suomen työ- ja elinkeinotoimisto
Varsinais-Suomen ulosottovirasto
Vartiolentolaivue
Vatajankosken Sähkö
Vehmaan kunta
Veikkaus Oy
Veikkaus Oy
Veikkaus Oy
Veritas
Verohallinto
Veronmaksajain Keskusliitto
Vesannon kunta
Vesilahden kunta
Vetelin kunta
Vieremän kunta
Vihdin kunta
Viitasaaren kaupunki
Vimpelin kunta
Virolahden kunta
Virtain kaupunki
VR Yhtymä Oy
VTT Oy
Vårdö kommun
Väylävirasto
Vörå kommun - Vöyrin kunta
Yhdenvertaisuusvaltuutettu
Ylioppilastutkintolautakunta
Ylitornion kunta
Ylivieskan kaupunki
Ylöjärven kaupunki
Ympäristöministeriö
Ypäjän kunta
Yrkeshögskolan Arcada
Yrkeshögskolan Novia

YTHS Ylioppilaiden terveydenhuoltosäätiö
YTHS Ylioppilaiden terveydenhuoltosäätiö
Åbo Akademi
Ålands hälso- och sjukvård
Ålands landskapsregering
Ålands tingsrätt
Ålandsbanken Abp
Ähtärin kaupunki
Äänekosken kaupunki

1) Kommentit arviomuistiossa esitetystä tulevaisuuden visiosta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

2) Kommentit arviomuistiossa esitettyyn toiminnalliseen ratkaisuun

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

3) Kommentit arviomuistion sisältämästä oikeudellisesta arviosta

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

4) Muut kommentit

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Karjalainen Anna-Maija
Valtiovarainministeriö

Kettunen Sami
Valtiovarainministeriö